

Indult BÉTSBÖL Szombatonn 4. Auguszt. 1787.

A u s t r i a.

A' maga Birodalmának terhét vállain viselő és annak boldogságáért böltsen szorgalmaskodó F. Monárkha kívánt egéflégben lévén; hogy minél hamarább Bonba szándékozzék; bizonyítják a' maga nyerges lovainak előre lett el-küldések, és más úti-készületek. — A' *Dáitsmáiszter* Bétsben fekütt német gyalog-ferge ezen hónapnak első napján virratig igen szép musika szóval Posonyfelé; a' *Toskána Károlyé* pedig 3-dikban Györfelé indulának; hogy az ott fekütt 2 Magyar gyalog fergeket; ú. m. a' *Fő-Hertzeg Ferdinándét* és *Eszterháziét*; mellyek ugyan akkor egész hadi erővel Belgiumfelé indulának, fel-váltsák. A' több úti parantsolatot vett fergek-is mind meg-mustráltattak; egész hadi-erővel, és Fejedelmekhez tar-

tozó kéz hívséggel fegyverben állanak, és a' marszóra fülelnek. Hogy pedig még eddig több Regementek útnak nem indúltanak, csak a' *Bender, Thurn, Nájgebauer*; Bétsből és Prágából 2-két *Kompánia Artillerista*. annak a' német Országai útban lejendő élés dolga vala akadálja; de már ezen kerefszül menő útakon-is mindenütt kőfzek a' rendelések, és a' fegyveres-fergek edgy másután minden felől útnak indúlnak. A' múlt hónapnak 21-dikén a' F. Monárkha a' Belgiumfelé indulandó fergeknek fő Vezérit magához hivatta, és azok között rendelést tett. A' legöregebb és még-is leg-meszszebb-látó Politikusok-is azt tapasztalják, hogy soha az Auszriai hadi-erő olly jó-lábon nem állott, és olly ki-mondhatatlan hívséggel nem viseltetett a' maga Fejedelméhez, mint most. — Brüsszelből Regensburgba és onnam kezünkbe jött levelek szerént az utólszor Brüsszelből Bétsfelé indított F. Tsászári Kurir a' Kormányozó Hertzeg palotáján kívül öszve-tódúlt fokaságtól meg-állíttatott, levelei el-vétettek, fel-szakasztattak, és minekutánna fel-olvasattanak volna, úgy adatának vizsgálja. Ezen szörnyű vakmerőséget az edgyesült Hollandusoktól tanulták vala; nevezetesen az *Utrekti* varga Tanástól, kik már Júniusban a' Londoni Udvarnak Hágába a' követ-hez küldött leveleit úton-álló tolvaj-módjára az Anglus Kuriról el-vevék, melly az Angliai Udvar körül ki-mondhatatlan érzékenységet okozott. — A. Belgiumban minden pártot-utott Státusbéli Tisztviselők napjában kétszer tartanak gyűlést és tanácsot, mellyben már elégezték, hogy Bétsbe a' F. Monárkha parancsolatjára minden Rendből Députátusokat küldjenek; és a' Nevelők részéről választották Gróf *de Laleintet*, a' Papok részéről *Grimberg* Apáturat; a' köznép részéről pedig *Vieuxszárt* Várofi Tanácsost; kik azokon

a két serfözökön kívül, kik már Bétsben vagynak, rövid órán meg-érkezni mondhatnak. Hogy a' Bruszfelben volt fő Kormányozó Hertzeg és Hertzeg-Afzong éjszakának idején indúltanak-ki, és fok bajos útakat tettek legyen, a' már nem titok. — General *Muray* már Bruszfelben helyben vagyon, ki mind addig a' pártot-ütöt meleg-vérü Belgák Kormányozójának fog-maradni, míg vagy érvágás, vagy más vér-tisztító orvosságok által a' Belga-vér jobb útra indul, vagy mint a' meg-romlott bor, bűdos-köves ánslagra vétetik. Noha a' F. Császár jullát óltalmazó 30 ezerből álló Frantzia sereg már a' Brabantziai határ-széleken fekszik, még-is a' Belgiumi pártos zenebona naponként veszedelmefebb; mert itt a' kisebbtől fogva a' nagyobbik fegyverre készülnek; a' békeséget tanított, és a' Császárnak portziót fizetett-Kristus-tanítványi - a' Papok a' vért szomjúhozó *Márs* zászlója-alá esküttek; a' Klastromok ajtait nyitva hadják; és a' Barátok Kaputzinufok és más szerzetesek fa-botskoros vitézek módjára, mindeneknek szemek-láttára fegyverben exercéroznak, (és a' népet nem csak a' templomban szóval, hanem a' glédában-is tulajdon példájokkal párt-ütésre, 's következendőkép-pen magok veszedelmekre kifizetik. Nem a' 8-dik tsuda-é ez! Illik-é a' szentséget fogdasó kézben a' boszszuság' fegyvere? az-olvasó és a' Kristus Keresztye mellett a' patrantáska? és a' koronán a' párt-ütők tollú-bokrétája? erre az érd. Olvasók magok tartoznak magoknak felelni.) A' parasztok százonként mennek a' Belgiumi Státufokhoz, fegyvert kérnek, és Hazájok mellett való szolgálatjokat ajánják; az ország népes és gazdag. Tsak az Antverpiaiak milliomokat ígérnek. Ezen környül-állásokban minden árus-bóltak bé-vagynak zárva; a' kereskedés és földmivelés meg-szünt, melly

melly az országnak közönséges veszedelme. Ezeknek sem szép szó, sem ajánlás nem használt; a' idő megmutatja, mitsoda következesei lesznek; mert noha a' 7 edgyütt veszekedő Tartományokban álló Hollandiával téllyes igyekezetek-is edgyet érteni, és magokat edgy Társasággá tenni, de még-is veszedelemben lo-rognak; mert

P r u s s z s z i á b a n

a' Berlini levelek szerént, minden hadi-késület mozgásban vagyon a' Hollandusok ellen, hogy a' Király a' maga Hugának a' Helytartó Hertzeg-Afzszonynak el-fogatásáért illendő *satisfactiót* vehessen — és az a' tzelja, hogy mind azokat, kik ezen vakmerő tse-lekederben részesek voltak, ki-halásztassa Hollán-diából. A' Király szüntelen hadi-tanátsot tart; már minden készen vagyon: a' Pruszszus seregkehez Hanno-verai, Braunsvájgi és Halzsziai seregke adatok, és az egész Tábor, valamint már írtuk vala, 60 ezer nép-ből áll. Mentegető Levelét küldötte nek ugyan a' Hollandusok Berlinbe, mellyben a' Hertzeg-Afzszony el-fogattatását azzal fimitják, hogy ha tovább botsá-tották volna, ezen Zenebonás időben veszedelemben esett volna; de e' tsak az *Esópus Menyétje* mentsége — nem olly' könnyű Polgár-mesürannak, Berlinben magát mentegetni, mint a' fülleg el-ázott Halász Tzebe-ben Ulrechtben, vagy Amsterdámban. A' leveleket, mellyeket a' F. Tsászár a' Belgiumbélieknek, ezek a' Fő Kormányozó Herzegnek, és a' megínt vizfsza azoknak írtanak, levelünk keskény volta nem enged-i, hogy ide írassuk; de ha ezen Zenebona' dolga va-lósággra kerülend, tudom meg-engedik az én E. Olvasóm, hogy minden Szeredán egész árkus *Kurirral* szolgál-jak, és tsak Szombaton edgy fél-árkus Músával, hogy minden nevezetesebb Európai hírekkel udvarolhassák; addig is lássuk, hogy áll az

Ausztiai Birodalombéli keresztényi türedelem.

Azok között az Ausztiai örökös Birodalomban lakó 24 milliion emberek között vagynak, a' közönséges számlálás szerént, *Reformátusok* 926 ezeren; *Lutheránusok* 304 ezeren, *Unitáriusok* Erdélyben 86 ezeren, *Sidok* 290 ezeren, nem edgyesült Görög, vagy ó-vallásnak 2916 ezeren, tehát mind öszve 4 milliion 6 száz 12 ezer nem R. Kathólikusok. Kegyelmes meg-bóldogúlt édes Anyánk' idejében-is mindég 4 milliionnál többen valának a' fellyebb említett vallásnak; melly tökéletes bizonyása annak, hogy ezen édes Anya idejében-is nem olly nagyon üldöttek ezen Vallásbéliek, a' mint a' külső országbéliek erősítik. A' JOSEF türedelmi rendelése után 1781-ben Gallitziában, Morvában és Tseh Országban 6000 fejjel nevededett a' Protestánság; kik többnyire Reformátusok, és a' magok vallásokat annak elötte csak földalatt való júkákban titkon gyakorlották. Erdélyben mindég nagyobb vallásbéli szabadságban voltak; de Magyar országban, kivált Eger-körül nem vala szerentsés valakinek olvasó nélkül járni; már most a' Tolerántzia után mind a' Bétsi edgyesült F. Magyar Kantzellária, mind a' Budai H. Tanátszék Protestáns V. Préfeseikkel, Tanátsófokkal és más alább-való tiztviselekkel virágzik, és ki ki a' maga tájentuma szerént hívatalt nyer magának. Mit nem szenvedtek a' Sidók! - - - már most békeslégben élnek. A' nem edgyesült Görög vallásnaknak 1 fő Püspökjök, 8 más Püspökjök, és 5857 Popájok vagy Ekklesiájok vagyon. A' Lutheránus gyülekezet Bétsben mintedgy 3000 főből áll. A' Reformátusoké, a' szomszéd fabrikánsofokkal edgyütt 700 főből: mind a' 2 Prédikátor Superintendens és az egész világon leg-nyugodalmasabban gyakorolják a' magok vallásokat; mindenféle val-

vallásuakkal, nevezetesen a' Kathólikusokkal tellyes barátságban és atyafiságban élnek, és magok-is magokat valóságos Kathólikusoknak nevezik, és tagadják, hogy Protestánsok volnának. A' gyonó tzeduláknak azon kemény elé-kérések, mellyszerént eddig a' katonáktól, szolgáktól, szolgálóktól-is drága pénzen szokták vala némellyek meg-venni, egészen el-töröltetett, és ki-ki a' maga lelke-esmérete tellyes szabadságában él. Azok az emberek, kik nem hiszik, hogy a' Sz. Lélek a' Fiútól származnék, mintégy 600-on vagynak Bétsben. Ezek többnyire Serviából való kereskedők, és már most Templomot építtének Bétsben az ó Húsvágó Piatzon; szüntelen nyomtattatják a' könyveket, és egész hajókkal küldik a' Dunán a' Török Birodalomba; edgy szóval, ki-ki úgy él Bétsben, a' mint szeminék szájának tetszik. Már edgy darab időtől fogva a' böjtről-is külömb-külob-m-féle könyvek jövéen a' Publikum kezébe, már ezzel Bétsben igen keveslet gondolnak azokon kívül, kiknek még lelkek esmérete a' vérré vált szokás miatt nehezetske; de ezek-is vígasztalják magokat: hiszem a' vallás nem mostoha-anya, hogy a' maga magzatit ne szerezse táplálni; azonban ezeknek-is lelkek-esméretit a' Pápa Nuntziusja nagyon meg-könnyebbítette; mert a' maga Kapunállójának ezereknént adta által edgy darab időtől fogva a' dispensáció tzedulát, mellyet ki-ki meg-kaphat 2 Leopoldus márvásért, 's mihelyt ezt meg-vette, ki-ki minden lelki-esméret sértődése nélkül úgy el-lakik spékelt nyúl hússal, vagy töltött Kappannyal, szinte széllyel szakad, és azonban ezen kis Papi-kereskedétske a' Nuntzius kapun-állójának-is esztendői bérít betsületesen meg-fizeti. Ezen tzedulát a' Bétsiek mind mostanáig fergenként hordották a' Nuntzius' kapun-állójától, és a' Traktér-házban edgy más-

nak mutogatván, tsúfot üztenek belöle; de még-is hordották; mert a' meg-rögzött szokásnak még-is van valami eleven gyökeretskéje. — Valamint a' Pruszfziai Király, úgy a' P. R. Tsászár a' napokban a' maga el-öregedett hadi-szolgáit a' Generálisokat és más föltiszteket nyugodalommal ajándékozá-meg, és ezek helyett másokat tett; kiket elő számlálnunk unalmas volna; mert még hátra vagynak az

Elegyes Tudósítások.

Ezt írják Hágából: Nem lehet le-írni azon hi-deglelő részketéssel járó érzékenységet, mellyet az a' hír okozott Hollandiában, hogy a' Pruszszus seregk útban vagynak, és a' mi határszéleinkfelé lépegetnek. Már most látjuk, hogy minden dolgainkban igen meiszze mentünk, és minden nagyobb Európai Ha-talmosságoknak haragját magunkra vontuk. Már edgy darab időtől fogva nem hallatik egyeb határainkban: ölés, vágás, gyújtogatás; edgyik városnak a' másik várost, edgyik Tartománynak a' szomszéd Tartomá-nyokat prédáló és fosztó szándéka: már most juttot-tunk olyan időre, mellyben igen könnyen által-lát-hatjuk, hogy a' mi hajdani állapotunkra soha többé visszira nem léphetünk. — Az Európai Státusoknak mostani tsillagos egét vizsgáló és abból jövendőli Poli-tikusok közzül sokan ezt profétálják, (sélve mondom-ki) hogy 2 nagyobb Hatalmosságok (a' hiktől soha nem-is gondolhatuk volna) most magokat edgyesítik, vagy talám már edgyesültek-is. — Nem-is gondol-hatók rövid napok múlva micsoda újságok adják magokat elé. — *Róma 7. Júlii.* — Mi itt bizo-nyos tudósításból értettük, hogy ama híres Török Proféta *Manszur*, ki a' Tatárokat párt-ítésre vette, az *Alkoránt* reförmálja, és olly véghetetlen dolgokat tselekszik, edgy visszira-született Apóstata legyen, és végi.

végire-jártanak, 's a' környül-állások-is tökéletesen bizonyítják, hogy ez nem más, hanem edgy Dominikánus Páter *János Bapt. Bocti*, kit az ő maga szerzetebéliektől való üldöztetés arra kényszerített vala, hogy a' szerzetből el-szökjék, ki csak ugyan midőn nem fok idő múlva megint fogva viszfza hozatott vala, 1769ben Mossulba Mesopotániában Missionáriusnak küldeték. E' minden országokat keresztul járt, Konstantinápolyban főkéig mulatozott, Bétsben és Európának-is nagyobb Városláiban megfordult, és imé utóljára a' szerzetesi ruhát levetvén, második *Mahumetté* leve. — *Az Edgyházi újságból olvasom:* Edgy Prágai Pap, ki magát Protó-Parochusnak nevezi vala, a' napokban estvéli szürkényedekor edgy hoszfú for olvasóval a' templom kerítésibe méne, hogy edgy kép felett tickon imádkozzék. Edgy ott el-menő afzszonyt tellyes igyekezettel kíván vala rábeszélteni, hogy edgyütt imádkozzanak; de az afzszony nem lévén olly buzgó mint a' Protó-Parochus, nem ada — helyt a' Pap szándékának. Másnap fel-áll a' Pap az Agendával a' Prédikáló-székre, és exortizálja az afzszonyt, mind a' kiben bizonyoson ördögnek kell lenni, mivel néki nem adott — helyt buzgóságra ösztönözönek. Ezen az afzszony és az afzszornak Úr fel-indúlván, a' Püspökre mennek panaszra előbb; de — nehogy ez-is a' dolgon simittást éjtsen azután folyamodnak a' Gubernium eleibe: meg-visgálják a' dolgot; ki-sül a' buzgóság' históriája, és a' Protó-Parochus az Úr szöllőjének Vintzellérségétől meg-fosztaték.

Sz. S.

A' LIX-dik Kurirnak 491-dik lapján az 5-dik sorban ezt a' jót: Mirabeau, úgy kél érteni: Mirabeau; mert a' Corrector az gondolnán, hogy edgy Város és edgy Könyv-szerző mindégy el-hibázta vala.